

PROHLÁŠENÍ K ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ DLE ČL. 9 SMĚRNICE 2001/42/ES ZE DNE 27.06.2001

Program přeshraniční spolupráce
Česká republika – Svobodný stát Bavorsko
Cíl EÚS 2014–2020

CCI-Nr. 2014TC16RFCB009
schválen dne 17. prosince 2014

www.by-cz.eu

Cíl EÚS
Česká republika –
Svobodný stát Bavorsko
2014-2020

Evropská unie
Evropský fond
pro regionální rozvoj

NETECHNICKÉ SHRnutí SEA

Firma ÖIR GmbH (100%-dceřiná společnost Rakouského institutu pro územní plánování), byla v květnu 2013 pověřena Bavorským státním ministerstvem hospodářství a médií, energie a technologie zpracování ex-ante hodnocení a strategickým posouzení vlivu na životní prostředí (SEA) Programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko Cíl EÚS 2014-2020.

Pro vyhotovení zprávy o životním prostředí byl proveden scoping. Stanoviska z tohoto procesu a jejich zohlednění ve zprávě o životním prostředí byla dokumentována. Žádné stanovisko nevedlo k zásadní změně výsledků SEA. Musely být pouze provedeny menší úpravy metodiky a popisů aktuálního stavu.

Shrnutí obsahu a důležitých cílů programu

Za zohlednění strategie Evropa 2020 a silných, slabých stránek a potřeb, identifikovaných v Regionální analýze, sleduje program pro česko-bavorské pohraničí inovativně-udržitelný strategický přístup v oblasti

- ▶ hospodářského rozvoje a vytváření sítí,
- ▶ rozvoje kompetencí a know-how (rovněž v rámci společného vzdělávání a kvalifikace),
- ▶ zlepšování ekologické funkčnosti životního a hospodářského prostoru a
- ▶ dalšího rozvoje a posilování přeshraniční spolupráce jako takové a administrativních a institucionálních struktur.

Program má přispět

- ▶ k posílení přeshraničních hospodářských a inovačních struktur s ohledem na rozvoj společných silných stránek a integraci do nadregionálních trhů,
- ▶ k vytvoření a zajištění kvalitních a z hlediska zdrojů efektivních struktur hospodářství a životních podmínek obyvatelstva,
- ▶ ke zlepšení administrativních a správně-technických systémů a procesů a k harmonizaci organizačních, institucionálních a infrastrukturních podmínek a
- ▶ k sociální a kulturní výměně mezi občany na obou stranách hranice.

Relevantní aspekty současného stavu životního prostředí a jeho přeběžný vývoj v případě, že by se program nerealizoval a charakteristické znaky životního prostředí, které budou předběžně výrazně ovlivněny.

Celkem mají být zdůrazněny následující aspekty současného stavu životního prostředí:

- ▶ Území významná pro druhovou ochranu a ochranu biotopů s vysokým podílem území v rámci systému NATURA 2000 jsou Hornofalcký les / Bavorský les / Šumava / horní tok Vltavy: přirozené lesy, skály, mokřady; Třeboňská pánev, vody mokřady; Dunaj, Dolní Inn, Naab: říční údolí, suché svahy (Dunaj); Rozsáhlé, většinou nevyužívané plochy v oblasti Franského Švýcarska / Hornofalckého lesa (vojenský újezd).
- ▶ Na obou stranách hranice byly proto vyhlášeny Národní parky, které jsou obklopeny velkoplošnými chráněnými krajinnými oblastmi např. přírodními parky (Národní park Bavorský les a Šumava).

- ▶ Vývoj škodlivých emisí ukazuje v bavorské části programového území nárůst škodlivých emisí způsobených provozem motorových vozidel, zatímco emise z průmyslových podniků, chovu dobytka a vytápění domů v důsledku technických inovací a úspor energií dále poklesly.
- ▶ Podle iniciativy spolkových zemí Länderinitiative Kernindikatoren (LIKI) bylo v roce 2009 v Bavorsku zhruba 2,57% obyvatelstva postiženo LDEM>65db (LIKI 2013). V České republice jsou hlukem ve venkovním prostředí, který překračuje zákonem povolené limitní hodnoty, postiženo 3% obyvatel. V městských regionech to je až 10% obyvatelstva.
- ▶ Nárůst ploch sloužících k osídlení a dopravních ploch představuje všeobecný trend. Týká se nejenom rozšiřujících se území okolo městských center, nýbrž i regionů se stagnujícím či klesajícím počtem obyvatel ve venkovských oblastech.
- ▶ Oteplování klimatu doprovázené vzrůstajícím množstvím silných srážek urychluje již nyní půdní eroze.
- ▶ Využívání hnojiv v Bavorsku v uplynulých letech pokleslo. Oproti tomu v české části programového území vzrostla spotřeba hnojiv od roku 2005 o 292 tis. tun, tzn. nárůst o 8,2 %.
- ▶ Ve vládních obvodech Dolní Bavorsko, Horní Falcko a Horní Franky je evidováno 4.833 starých zátěží, z toho 3.525 starých skládek a 1.308 lokalit starých zátěží (stav v roce 2012). To je asi 28% starých zátěží evidovaných v Bavorsku, asi 30% starých skládek a asi 22% lokalit starých zátěží¹. V české části programového území se nachází více než 2 tis. starých ekologických zátěží.
- ▶ Inventarizace a hodnocení vod v bavorském regionu předmětného programu dle evropské směrnice o vodách ukazuje na dobrý stav, resp. velmi vysoké dosažení cíle, který lze očekávat, u chemických vlastností tekoucích vod a větších jezer. Avšak zároveň poukazuje na značné zátěže (organické zátěže a živiny) vod v intenzivně zemědělsky využívaných oblastech. Dosažení cíle je zde zejména s ohledem na trofismus v četných vrstvách vod považováno za nepravděpodobné. Oproti roku 2004 se kvalita vodních toků v české části společného území dále zlepšovala zejména díky postupnému zvyšování podílu čištěných odpadních vod. Přesto spadá hojný počet vodotečí v programové oblasti pod označení „znečištěná voda“ a (zejména v Plzeňském kraji) „silně znečištěná“.
- ▶ V Bavorsku vykazují emise skleníkových plynů klesající trend a bylo je možno v rámci vývoje populace a ekonomiky snížit růstem energetické efektivity a podílem zdrojů energie chudých na CO₂. Vývoj emisí skleníkových plynů v České republice má od roku 1990 s mírnými výkyvy klesající trend.
- ▶ Zelený pás Evropy nemá celoevropský význam jen pro udržení druhové rozmanitosti, ale je zejména i památkou historie evropského dělení. Vedle těchto prvků s mezinárodním a evropským přesahem existují v programové oblasti četné další příklady bohatého kulturního dědictví, jako jsou na mnohých místech dobře zachovaná sídla, ožilá historie výroby skla podél „skleněné stezky“ a kulturní život ve formě tradic, řemeslného umění a festivalů.
- ▶ Středohoří Hornofalcký les / Bavorský Les / Šumava, nazývané též jako „Zelená střecha Evropy“ představuje největší souvislou lesní oblast ve střední Evropě a má mezinárodní význam pro druhovou ochranu a ochranu biotopů.

¹ http://www.lfu.bayern.de/altlasten/altlastenkataster/doc/altlastgrafik_regierungsbezirke.pdf

² Bavorský zemský úřad pro životní prostředí/Bayerisches Landesamt für Umwelt (LFU) (2011): Zpráva o životním prostředí Bavorsko 2011/Umweltbericht Bayern 2011

Díky reliéfu krajiny a poloze v území bývalého hraničního pásma se toto území kromě toho vyznačuje téměř neporušeným a nerozděleným územím.

Následující tabulka ukazuje předpokládaný vývoj všech vyšetřovaných předmětů ochrany (rozdělené podle indikátorů) v případě, že by se program nerealizoval (nulová varianta).

Předpokládaný vývoj v případě, že by se program nerealizoval

Předmět ochrany	Indikátor	Trend
Fauna, flora a biologická rozmanitost	Druhy z Červeného seznamu ohrožených druhů	↘
Obyvatelstvo, ovzduší a lidské zdraví (včetně ochrany proti hluku)	Roční průměr koncentrací imisí PM10 a NO2 v městském prostředí	↔↗
	Dopravní výkon veřejné osobní dopravy vztaženo na obyvatele	↔↗
	Podíl postižených L _{night} > 55 dB na celkovém počtu obyvatel	↘
	Škody, způsobené povodní	↘
Půda	Nárůst rozsahu sídelních a dopravních ploch, absolutní	↘
	Chemická a fyzikální kvalita půd	↔↗
Voda	Podíl vodních útvarů vodotečí s dobrým nebo velmi dobrým stavem na celkovém počtu hodnocených vodních útvarů	↔↗
	Podíl měrných profilů s obsahem nitrátů vyšším, než 50 mg/l	↔↔

Předpokládaný vývoj v případě, že by se program nerealizoval [pokračování]

Předmět ochrany	Indikátory	Trend
Klimatické faktory	Emise CO ₂ , podmíněné energetikou, vztaženo na obyvatele	↗
	Podíl energií z obnovitelných zdrojů na spotřebě primárních energií	↗
	Spotřeba primárních energií, vztaženo na obyvatele	↖↗
Kulturní statky a ostatní hmotné statky	Stav památek a kulturních statků r	↖↗
	Stav ostatních relevantních hmotných statků	není možno posoudit
Krajina	Kvalita přírodní a kulturní krajiny	↔
	Průměrný stupeň roztržitosti (efektivní rozteč)	↘
Vysvětlivky	Předpokládaný vývoj (Trend): ↗ zlepšení ↖↗ částečné zlepšení ↔ stabilní ↖↘ částečné zhoršení ↘ zhoršení	

Problémy životního prostředí relevantní pro program, se zohledněním problémů, které se vztahují na oblasti relevantní speciálně pro životní prostředí

Problémy životního prostředí, které jsou v programové oblasti obzvlášť relevantní:

- ▶ Aktuální červené seznamy ohrožených rostlin a živočichů představují varovný signál, zdůrazňující kritickou situaci. Tyto seznamy zřetelně odrážejí převážně negativní vývoj druhů v uplynulých desetiletích.
- ▶ V programovém území je podíl obyvatel, postižených hlukem, tendenčně nižší, nežli v Česku, případně v Bavorsku. Příčinou je méně hustá síť dálnic a hlavních dopravních tras a řidší osídlení. Silniční síť, jako lineární emitent v bavorském programovém území, je s výjimkou středohorských oblastí velmi hustá, takže hluk je všudypřítomný.
- ▶ Změny regionálního klimatu a hydrologie mají vliv na přírodní zdroje půda, voda, druhová rozmanitost a řadu s nimi souvisejících forem využití. Četnější povodňové události ohrožují sídla a infrastrukturu v údolních polohách.
- ▶ Nárůst ploch sloužících k osídlení a dopravních ploch představuje všeobecný trend. Týká se nejenom rozšiřujících se území okolo městských center, nýbrž i regionů se stagnujícím či klesajícím počtem obyvatel ve venkovských oblastech.
- ▶ Podíl souvislých krajinných celků klesá v Bavorsku, v Čechách a tuto tendenci lze sledovat také v programovém území.

Cíle ochrany životního prostředí, které mají význam pro program a způsob, jak byly tyto cíle a všechny úvahy týkající se životního prostředí při vypracování programu zohledněny.

Následující tabulka uvádí cíle životního prostředí, které jsou významné pro program a s tím související indikátory, které byly použity ve zprávě o životním prostředí.

Tabulka s přehledem cílů a indikátorů

Cíle ochrany životního prostředí	Zvolené indikátory
Fauna, flora a biologická rozmanitost	
Ochrana planě rostoucích rostlin a volně žijících zvířat a jejich stanovišť	Druhy z Červeného seznamu ohrožených druhů
Obyvatelstvo, ovzduší a lidské zdraví (včetně ochrany proti hluku)	
Zamezení škodlivých vlivů na životní prostředí v důsledku znečištění ovzduší	Roční průměr koncentrací imisí PM10 a NO2 v městském prostředí
Podpora ekologické dopravy	Dopravní výkon veřejné osobní dopravy vztaženo na obyvatele
Zamezení škodlivým vlivům na životní prostředí v důsledku hluku ve venkovním prostředí	Podíl postižených Lnight > 55 dB na celkovém počtu obyvatel
Snížení povodňových rizik	Škody, způsobené povodní
Půda	
Zajištění šetrného a racionálního využívání půdy	Nárůst rozsahu sídelních a dopravních ploch, absolutní
Zamezení a snížení kvalitativního a kvantitativního poškození půdy	Chemická a fyzikální kvalita půd
Voda	
Zamezení škodlivých vlivů na povrchovou vodu	Podíl vodních útvarů vodotečí s dobrým nebo velmi dobrým stavem na celkovém počtu hodnocených vodních útvarů
Zamezení škodlivých vlivů na podzemní vodu	Podíl měrných profilů s obsahem nitrátů vyšším, než 50 mg/l
Klimatické faktory	
Redukce emisí skleníkových plynů	Emise CO2, podmíněné energetikou, vztaženo na obyvatele
Redukce spotřeby energií z fosilních zdrojů	Podíl energií z obnovitelných zdrojů na spotřebě primárních energií
Zvyšování efektivity ve spotřebě energií	Spotřeba primárních energií, vztaženo na obyvatele
Kulturní statky a ostatní hmotné statky	
Zachování památek a kulturních statků	Stav památek a kulturních statků
Ochrana ostatních relevantních hmotných statků	Stav ostatních relevantních hmotných statků
Krajina	
Ochrana přírodních a kulturních krajín	Kvalita přírodní a kulturní krajiny
Ochrana souvislé krajiny	Průměrný stupeň roztříštěnosti (efektivní rozteč)

Zdroj: ÖIR

Předpokládané vlivy na životní prostředí

U investičních opatření v oblasti výzkumné infrastruktury v prioritní ose 1 a infrastrukturním zpřístupnění přírodních a kulturních zdrojů v prioritní ose 2 (cyklostezky a naučné stezky) by se mohla stavebními strukturami negativně ovlivnit půdu (zpevněné plochy), krajinu (vliv na krajinný ráz) a kulturní statky (přestavba budov, zásah do půdy podzemními stavbami). Tyto vlivy jsou vzhledem k lokálnímu ohraničení a šetrnému způsobu zásahu (např. v porovnání se stavbou silnic) posuzovány jako velmi malé. Proto nejsou na úrovni programu nutné alternativy a kompenzační opatření.

Více prioritních os má z části velmi pozitivní vliv na předměty ochrany životního prostředí, přičemž z nichž je nutno uvést především:

- ▶ Prioritní osa 2 (Přírodní a kulturní dědictví): pozitivní vlivy na kulturní statky a krajinu, v menším měřítku také na faunu, floru a biologickou rozmanitost.
- ▶ Prioritní osa 2 (Biologická rozmanitost a ekosystémové služby): pozitivní vlivy na předměty ochrany fauna, flóra a biologická rozmanitost, půda a krajina; kromě toho pozitivní vlivy an předmět ochrany obyvatelstvo a lidské zdraví a kulturní statky a ostatní věcné statky (ochrana proti povodním)
- ▶ Prioritní osa 4 (Spolupráce): Uvedené společné projekty na podporu udržitelného územního rozvoje mohou především pozitivně působit na obyvatelstvo, ovzduší a lidské zdraví a na předmět ochrany klima.

Plánovaná opatření k zamezení, snížení nebo kompenzaci závažných negativních vlivů na životní prostředí způsobené realizací programu

Takováto opatření nejsou plánována, neboť nejsou očekávány žádné závažné negativní vlivy na životní prostředí.

Krátký popis důvodů pro výběr prověřených alternativ a popis, jak bylo postupováno při posuzování životního prostředí, včetně daných těžkostí při shromáždění potřebných informací (např. technické mezery nebo chybějící znalosti)

Hodnocení alternativ je především u jednoznačně umístitelných programů a projektů (např. alternativní trasy infrastrukturního projektu) vhodnou metodou pro porovnání vlivů na životní prostředí. V případě takto vysoce abstraktního programu, jako je tomu u předloženého programu, by vlastně podle této definice (trasy) musel být jako alternativa zpracován další, alternativní program nebo by realizace programu nejprve vůbec neměla být provedena. Nicméně není „rozumné“ definovat jako alternativu jeden nebo více zcela rozdílných programů, protože to nepřipouští politické a regulační rámcové podmínky, zahrnující intenzivní schvalovací proces mezi řadou zúčastněných subjektů. Definice alternativ je proto provedena především formulací alternativ na úrovni opatření programu ve formě alternativních možností opatření, které zabrání negativním vlivům na životní prostředí v důsledku realizace programu nebo je zmírní či vyrovnají (opatření pro zmírnění, případně vyrovnávací opatření). Kromě toho proběhne porovnání programu s nulovou variantou.

Abstraktní charakter programu (chybějící informace na úrovni projektů), z toho vycházející stupeň podrobnosti Zprávy o životním prostředí a nemožnost lokalizace jednotlivých opatření v tomto okamžiku výrazně omezují hodnocení vlivů na životní prostředí. Zpravidla lze popsat pouze možné vlivy na životní prostředí, vycházející z *fiktivních projektů*. Přesné hodnocení vlivů na životní prostředí, které lze v důsledku realizace jednotlivých dotačních opatření očekávat, může tedy proběhnout teprve na následující úrovni plánu nebo projektů.

Další problematika se týkala indikátorů a dat pro celé regiony a země, které byly použity v rámci abstraktního zkoumaného rámce, přesahující programové, případně řešené území a které mají zúčastněné země v porovnatelné formě k dispozici. Žádoucí by byl výpočet indikátorů pro konkrétní programové území, který by byl ve srovnatelné formě a dostačující kvalitě k dispozici pro oba zúčastněné státy, případně regiony. Pro předmětný rámec posuzování, které se řídilo zákonem o hodnocení vlivu na životní prostředí³, případně obecnými zásadami veřejné správy, nebyl takovýto výpočet pro Zprávu o životním prostředí pro hodnocení vlivů v předložené Zprávě o životním prostředí možný. Tam, kde pro hodnocení trendů nebyly indikátory k dispozici na potřebné úrovni, jsme si proto vypomohli rešerší kvalitativních regionálních specifík z literatury.

Popis plánovaných monitorovacích opatření dle čl. 10

Za účelem sledování opatření s možnými negativními vlivy na životní prostředí, aby bylo zajištěno, že jsou vlivy nevýznamného charakteru, má být v rámci realizace projektu sledováno více indikátorů (zábory plochy, neově postavené stezky pro pěší a cyklostezky, památkové objekty, dotčené stavebními opatřeními). Pro aktivity s pozitivním zaměřením na předměty ochrany životního prostředí jsou postačující indikátory, které jsou zjišťovány v rámci monitoringu programu.

³srn. §14f odst. 2 zák. o hodnocení vlivu na životní prostředí (UVPG): *Zpráva o životním prostředí obsahuje údaje, které lze únosným způsobem shromáždit.*

Tiráž

Národní orgán programu přeshraniční spolupráce
Česká republika – Svobodný stát Bavorsko
Cíl EÚS 2014-2020

na Ministerstvu pro místní rozvoj ČR

Staroměstské náměstí 6

110 15 Praha 1

Tel. 224 861 111

Fax

posta@mmr.cz

www.mmr.cz

Stav

Říjen 2014

**MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR**

